

روش کار انجمن ادبی حکیم نظامی

احمد سهیلی خوانساری

مرحوم وحید، قبل از تشکیل انجمن ادبی حکیم نظامی، یکی از روزهای ایام هفته، در منزل شخصی خود که محل مجله ارمغان نیز بود، مجلس درس داشت و بعضی از دوستان در مجلس درس وی حضور یافته و برخی از کتب را مانند «مطول» می خواندند.

وقتی که مرحوم وحید، تصحیح خمسه نظامی را آغاز کرد، انجمن ادبی حکیم نظامی تاسیس یافت و روزهای دوشنبه انجمن تشکیل می شد و گروهی از فضلا و دانشمندان گرد وی جمع شده و نسخ خطی خمسه حکیم نظامی را که استاد از دوستان و کتابخانه های شخصی به عاریت گرفته بود، هر یک نسخه ای اختیار کرده و در پیش نهاده و مرحوم وحید هم نسخه ای انتخاب فرموده می خواند و دیگران اختلاف نسخ را گفته و به روش تصحیح نسخ خطی قدیمی، آنچه را که اصح تشخیص می دادند بیان کرده در متن قرار داده و بقیه را آنچه که لازم بود نسخه بدل می نمودند؛ البته هنگام تصحیح، چنان که رسم است بحث و گفتگو و تغییر و توجیه نسبت به ابیات پیچیده و مشکل زیاد صورت می گرفت. وقتی که مرحوم وحید بیت صحیح را بضرر قاطع می یافت در متن می گذاشت.

آن گاه که تصحیح خمسه نظامی آغاز شد و انجمن ادبی حکیم نظامی تشکیل یافت، اعضای انجمن عبارت بودند از: ناصح، عبرت، فراست، بینش، قویم، مجدالعلی بوستان، نجاتی، امیری فیروز کوهی و ... سپس نگارنده در سال ۱۳۱۶ به انجمن ادبی راه یافت و آنگاه آقایان گلچین، حالت و پارسا تویسرکانی عضو انجمن شدند.

انجمن در زمستان ساعت ۵ و در فصول دیگر حدود ساعت ۷ تشکیل می شد و تا ساعت ۹ شب ادامه می یافت. قرائت نسخه در آغاز با مرحوم وحید بود، لکن بعد آقای گلچین این کار را عهده دار گردید و مرحوم وحید فقط نسخه اصل حاضر برای چاپ را تصحیح می فرمود.

بعد از این که تصحیح پایان می یافت، جلسه انجمن بخواندن اشعار و بحث در باب بعضی مسایل ادبی و تاریخی آغاز می گشت و هر کس غزل و شعری تازه داشت می خواند و اظهار نظر و احياناً تصحیحی بمنظر کسی می رسید اظهار می شد و پس از اتمام، انجمن تعطیل می گردید. در انجمن به روی دوستان مرحوم وحید و یا دوستان دیگر اعضای انجمن

باز بود، چنان که اکثر دوستان فاضل، چون آقایان شجره، اخگر، مرحوم احمد اشتری، میرزا هادی خان اشتری، جلیلی بیدارفر، پژمان، مایل تویسرکانی، دکتر کاسمی، محمود نسیم در انجمن حضور می یافتند.

انجمن در سه ماه تابستان تعطیل می شد و مرحوم وحید، به سوهانک یا اصفهان می رفت. تصحیح خمسه نظامی و دیوان اشعار حکیم هم که اتمام یافت، دیوان کمال الدین اسمعیل و جمال الدین عبدالرزاق شروع و پایان یافت.

انجمن تا سال ۱۳۲۱ همیشه برقرار بود. در این سال وحید درگذشت و انجمن تعطیل شد و آن گاه پس از سالی دیگر باز به اهتمام دوست عزیز دانشمند آقای نسیم تشکیل یافت و هنوز هم روزهای چهارشنبه هر هفته، ساعت ۷ بعد از ظهر دائر هست و بعضی از شعرا و فضلا گرد هم جمع می آیند و انجمن به شعرخوانی و بحث و گفتگو برگزار می شود.

در رثاء استاد ادب

آه از جور گردش گردون

وز جفای جهان دون فریاد

که به یک مه دو داغ بر دل ما

فلک دون کینه توز نهاد

دو سخنور که ملک علم و ادب

بُد به فر وجودشان آباد

اوستاد سخن «وحید» زمان

که چنو مادر زمانه نژاد

نادر العصر «عبرت» آن که چنو

در سخن هیچ کس ندارد یاد

آن بعلم و ادب وحید فرید

وین بفضل و هنر مهین استاد

اوخ اوخ کزین جهان رفتند

ای تفو بر جهان بی بنیاد

آفتاب کمال و فضل و ادب

دیدنی آخر که در زوال افتاد

انجمن تا سال ۱۳۲۱ همیشه برقرار بود در این سال وحید درگذشت و انجمن تعطیل شد و آن گاه پس از سالی دیگر باز به اهتمام دوست عزیز دانشمند آقای نسیم تشکیل یافت

شماره ۶۷
پاییز ۱۳۸۸

